

Pestbeleid en pestprotocol

Terra Meppel VO

Herzien 2013, vastgesteld door directie op 25 november 2013

Tekstueel herzien i.v.m. naamswijziging school en invoering functie van coördinator sociaal veilige school.

aug. 2015, Martin Tempelman, Pieter de Vries

Pestbeleid en pestprotocol Terra Meppel VO

Uitgangspunten bij het pestbeleid

Terra Meppel VO wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat de school pestgedrag wil voorkomen, expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen neemt bij voorkomend pestgedrag.

De school gaat er vanuit dat ouders dit beleid onderschrijven en ondersteunen als ze hun zoon/dochter aanmelden bij de school omdat pesten de veiligheid ondermijnt. Dit is temeer nodig nu het gebruik van sociale media het pesten kan uitbreiden van de schoolomgeving naar de thuissituatie. Gezamenlijk optreden is dan nodig.

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de docenten, onderwijsondersteunend personeel als de ouders, de leerlingen, de gepeste leerlingen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Docenten moeten tijdig signaleren en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moet het personeel duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de docenten.
4. De school ontplooit preventieve lesactiviteiten.
5. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, optreedt voert de school Het "Stappenplan na melding van pesten" uit.
6. Dit pestprotocol wordt door het hele team onderschreven en ook aan alle ouders ter inzage aangeboden.

Definities

Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Relatief nieuwe manieren zijn het digitaal en mobiel pesten. Kinderen of jongeren gebruiken dan sociale media of ze pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen.

Wat rekenen we o.a. onder pestgedrag?

Verbaal:

- vernederen, belachelijk maken
- schelden
- dreigen
- met bijnamen aanspreken
- gemene opmerkingen via briefjes, mailtjes, sms-jes, sociale media
- roddelen

Fysiek:

- trekken aan kleding, duwen en sjoeren, spugen
- schoppen en slaan, laten struikelen
- krabben, bijten en aan haren trekken
- wapens of hulpmiddelen gebruiken

Intimidatie:

- opjagen en achterna lopen of opwachten
- in de val laten lopen, klem zetten of rijden
- opsluiten

Isolatie:

- doodzwijgen en negeren
- uitsluiten van feestjes en groepsopdrachten

Stelen en vernielen:

- afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
- kliederen op boeken
- banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersing:

- dwingen om geld of spullen af te geven
- het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Pestbeleid

Terra Meppel VO heeft een zes-sporen aanpak in het voorkomen en bestrijden van pestgedrag. Hieronder volgt een puntsgewijze beschrijving.

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

De directie zorgt dat de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

De docent wordt in de gelegenheid gesteld zich te oefenen in het signaleren van de pestproblematiek.

2. Het bieden van steun aan de gepeste

Het probleem wordt altijd serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt, met toepassing van hoor- en wederhoor in een veilige setting

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het aanbieden van hulp door de leerlingbegeleider/mentor/soc. vaardigheidstraining

3. Het bieden van steun aan de pester

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Het aanbieden van hulp door de leerlingbegeleider/mentor/ soc. vaardigheidstraining/ omgaan met agressie.

4. Het betrekken van de groep mee-pesters

Door middel van een gesprek waarin klassen-/locatieregels worden benadrukt.

Er worden afspraken gemaakt m.b.t. sancties als die regels nogmaals worden overtreden.

5. Het betrekken van de zwijgende middengroep bij het probleem

Het mobiliseren van deze groep. De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor maakt afspraken op welke wijze en frequentie hier op terug wordt gekomen.

6. Het bieden van steun aan de ouders

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.

De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.

De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.

De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Concrete maatregelen

Om bovenstaand beleid uit te werken, neemt Terra Meppel VO de preventieve maatregelen ter voorkoming van pesten en als er problemen zijn worden acties ingezet om pestgedrag te bestrijden.

Preventieve maatregelen:

1. In de leerjaren 1 t/m 4 wordt door de mentor aandacht besteed aan het begin van het schooljaar aan pesten in één of meerdere lessen. De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal samen gemaakte afspraken (de klas-afspraken). Zie bijlage IV.
2. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de zwijgende middengroep benoemd.
3. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.
4. De ouders van de gepeste en pester worden over het pesten ingelicht door de mentor.
5. Leerkrachten spreken de leerlingen niet met een bijnaam aan die als kwetsend kan worden ervaren *of met bepaalde eigenschappen en/of uiterlijke kenmerken.*
6. Leerkrachten en leerlingen worden op de hoogte gebracht van het verschil tussen pesten en plagen.
6. Leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat signaleren van pesten en het doorgeven daarvan aan de leerkracht in vertrouwen kan gebeuren.
7. Iedere mentor onderzoekt zijn/haar mentorgroep minimaal 1 keer per jaar op pesthaarden via een sociogram en de SVL.
8. In klas 1 en 2 wordt er gebruik gemaakt van de methode Leefstijl voor de lessen over pesten of een vergelijkbare methode..

Curatieve maatregelen:

Wanneer het pesten ondanks alle inspanningen toch doorgaat of opnieuw de kop opsteekt gaat de mentor en/of andere betrokken functionaris over tot een directe, curatieve aanpak. Zie protocol 'Opschaling bij risicoleerlingen'.

Deze directe, curatieve aanpak bestaat uit twee methoden:

A. *De niet-confronterende methode.*

Deze methode wordt toegepast als de docent vermoedt dat er sprake is van pesten (niet zelf waargenomen). Het heeft geen zin dit vermoeden aan de klas te vertellen: de leerlingen zullen het ontkennen of de docent zand in de ogen strooien. Mogelijkheden om het een en ander toch helder te krijgen:

- De mentor schakelt collega's in om zijn/haar vermoedens te versterken of bevestigen.
- De mentor stelt een algemeen signaal aan de orde om zo bij het probleem in de klas/locatie te komen.
- De mentor praat in zijn mentorgroep over buitensluiten in het algemeen en buitensluiten in de klas/locatie (een rollenspel is hierbij een goed hulpmiddel).
- De mentor schakel pesters en/of enkele niet-pesters in om op te letten of de betreffende leerling misschien gepest wordt. Hij/zij laat ze na enkele dagen verslag uitbrengen.
- De mentor wacht op het moment dat hij/zij of een collega het pestgedrag daadwerkelijk ziet.

B. *De confronterende methode.*

Deze methode past de mentor toe als een leerling voor zijn ogen lichamelijk of geestelijk wordt mishandeld of als de mentor hierover door een collega of medeleerling ingeseind wordt.

- De mentor/leerkracht neemt duidelijk stelling.
- De mentor neemt onmiddellijk actie (zie stappenplan bij acuut pestgedrag).

Stappenplan na een melding van pesten

A. De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage II en III. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft. Ook de zwijgende groep wordt hierbij betrokken.
4. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als de gepeste leerling.
5. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de teamleider. Hij overhandigt de teamleider het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.

B. Coördinator sociaal veilige school (nieuw 2015)

1. De coördinator sociaal veilige school is voor leerlingen, ouders en onderwijspersoneel herkenbaar als centraal meldpunt voor pesterijen tussen leerlingen in de schoolsituatie. Om deze zichtbaarheid te bereiken geeft de coördinator sociaal veilige school informatie in klassen, op de algemene ouderavond en in personeelsbijeenkomsten;

2. De coördinator sociaal veilige school analyseert de situatie en ontwerpt een aanpak om pesten op korte en lange termijn te stoppen in samenwerking met de groepsleerkracht/mentor;
3. De coördinator sociaal veilige school kent de verschillende informele mogelijkheden en formele procedures om een einde te maken aan (cyber)pestgedrag in de onderwijssituatie: 5-sporen-aanpak, corrigerend gesprek met de pester(s), probleemoplossend gesprek met pester(s) en gepeste(n), bemiddeling, no-blame, herstelrecht, de oplossingsgerichte methode, peers inzetten, het protocol schorsing en verwijdering, de klachtenprocedure van de school, de strafrechtelijke en de civielrechtelijke procedures;
4. De coördinator sociaal veilige school informeert de gepeste leerling en zijn/haar ouders over de bestaande informele oplossingsmogelijkheden en formele procedures met bijbehorende consequenties. De coördinator sociaal veilige school zoekt samen de gepeste leerling en zijn/haar ouders naar een passende oplossingsmogelijkheid.
5. De coördinator sociaal veilige school brengt de gepeste leerling en zijn/haar ouders in contact met de functionaris die een einde kan maken aan het pestgedrag.
6. De coördinator sociaal veilige school coördineert alle activiteiten rondom het beëindigen van een peestsituatie op school op het gebied van aanpak en onderzoek, begeleiding en hulpverlening.
7. De coördinator sociaal veilige school houdt intensief contact met de gepeste leerling en zijn/haar ouders, totdat het pestgedrag naar tevredenheid is gestopt.
8. De coördinator sociaal veilige school is bekend met de begeleidings- en hulpverleningsmogelijkheden op school (door ib'er/zorgteam en mediacoach) en in het expertcircuit buiten de school voor een gepeste leerling (en zijn/haar ouders).
9. De coördinator sociaal veilige school is bekend met de begeleidings- en hulpverleningsmogelijkheden op school en in het expertcircuit voor een pestende leerling (en zijn/haar ouders).
10. De coördinator sociaal veilige school werkt samen met de schoolinterne en schoolexterne zorgstructuur om pestgedrag te stoppen.
11. De coördinator sociaal veilige school brengt desgewenst de gepeste leerling en/zijn haar ouders in contact met interne of externe begeleidings-/hulpverleningsspecialisten.
12. De coördinator sociaal veilige school werkt in geval van digitale pesterijen, samen met de ICT-coördinator/systeembeheerder, de media-coach van de school en eventueel met de digitale recherche van de politie.

13. De coördinator sociaal veilige school is bekend met het werk van de vertrouwenspersoon als begeleider in een klachtenprocedure ten bate van een gepeste leerling en zijn/haar ouders.
14. De coördinator sociaal veilige school brengt desgewenst de gepeste leerling en zijn/haar ouders in contact met de vertrouwenspersoon van de school, met het doel ondersteuning tijdens de klachtenprocedure.
15. De coördinator sociaal veilige school organiseert nazorg voor betrokkenen.
16. De coördinator sociaal veilige school registreert de peestsituaties die binnenkomen op datum mét de ondernomen acties om het pesten te stoppen en het resultaat.
17. De coördinator sociaal veilige school beheert en bewaakt een registratiesysteem van binnengekomen peestsituaties met acties/resultaten.
18. De coördinator sociaal veilige school brengt jaarlijks een geanonimiseerd totaalverslag uit van pestgevallen die hij/zij ontving aan schoolleiding/bestuurder en Arbo-coördinator.
19. De coördinator sociaal veilige school stelt op basis van eigen registratie én geanonimiseerd totaal, de trends/knelpunten vast en doet voorstellen voor nieuw c.q. aan te passen beleid, procedures en richtlijnen inzake het voorkomen en bestrijden van pesterijen onder leerlingen.
20. De coördinator sociaal veilige school ziet toe op de uitvoering van het antipestbeleid. In dit verband kan de coördinator sociaal veilige school schoolleiding/bestuurder gevraagd en ongevraagd adviseren.
21. De coördinator sociaal veilige school houdt zich op de hoogte van de actuele ontwikkelingen inzake pestgedrag in het onderwijs en de preventie en bestrijding daarvan.
22. De coördinator sociaal veilige school heeft overzicht van de bestaande (les)methodes om het pestgedrag onder leerlingen te beperken en om te buigen en kan groepsleerkrachten/docenten/mentoren, ib-er/zorgteam hierover informeren.
23. De coördinator sociaal veilige school levert een bijdrage aan activiteiten en projecten, gericht op het voorkomen van pestgedrag en aan de optimalisering van schoolveiligheid.

Bevoegdheden

De coördinator sociaal veilige school coördineert alle activiteiten rondom een pestgeval op het gebied van onderzoek, begeleiding en hulpverlening. De coördinator sociaal veilige school heeft ten behoeve van de uitoefening van de functie de onderstaande bevoegdheden nodig:

1. Toegang tot het leerlingdossier.
2. Toegang tot het leerlingvolgsysteem.
3. Toegang tot leerlingbesprekingen/rapportvergaderingen.

4. De vrijheid om zelfstandig gesprekken te voeren met:
 - leerlingen en hun ouders groepsleerkracht/mentor ib'er/leerlingbegeleider/zorgteam/zorgcoördinator/ict-coördinator/systeembeheerder
 - mediacoach;
 - bestuurder;
 - secretaris klachtencommissie;
 - politie.
5. De vrijheid om, na overleg met de schoolleiding, afspraken te maken met groepsleerkracht/mentor over lesinhouden/lesprogramma's/projecten gericht op (herstel van) een positief klasklimaat.
6. De vrijheid om, na overleg met de schoolleiding, afspraken te maken ib'er/zorgteam over individuele begeleiding van/hulpverlening aan pesters en gepeste.
7. De vrijheid om, na overleg met de schoolleiding, afspraken te maken met de mediacoach gericht op het voorkomen en bestrijden van digitale pesterijen;
8. Het op eigen initiatief raadplegen van interne/externe deskundigen.
9. Toegang tot alle geledingen in de schoolorganisatie en rechtstreeks tot directie en bestuurder.
10. De vrijheid om te handelen in het belang van de gepeste leerling en zijn/haar ouders.

C. De adjunct-directeur

Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en / of de ouders van het leerling werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken kan de (adjunct-)directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen als daar zijn: een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met een maximum van drie dagen. De inspecteur van het onderwijs wordt op de hoogte gebracht en ook de leerplichtambtenaar en het CvB-bureau worden geïnformeerd. Eventueel wordt een andere school voor de pester opgezocht.

De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding doen om hulp en overleg in gang te zetten, o.a. via de leerlingbespreking.

Wat te doen bij klachten?

Indien ouders van het gepeste kind vinden dat de leerkracht onvoldoende of onjuist heeft gehandeld, kunnen zij daarover een klacht indienen bij de directeur.

Informatie voor ouders en docenten

Om positieve resultaten te verkrijgen is het nodig dat alle betrokkenen, leerkrachten, ouders en leerlingen pesten als een bedreiging zien en daarom bereid zijn al het mogelijke te doen om dat te voorkomen en te bestrijden. Praten alleen leidt dikwijls niet tot gedragsverandering.

Aandachtspunten bij de bestrijding van pesten

1. Iedereen voelt aan wat pesten is. Toch is het handig om een omschrijving bij de hand te hebben om duidelijk te maken waarom er sprake is van pesten. Het pestschrift omschrijft het als volgt:
“Pesten is iets anders dan plagen. Plagen doe je om de beurt. Als je de ene keer wordt geplaagd, kun je een andere keer terugplagen. Plagen is soms heel vervelend, maar je voelt je nooit bedreigd. Plagen doe je voor de lol. Je kunt het later goedmaken en er samen om lachen.
Pesten is gemeen. De pestkop is altijd sterker, heeft een grote mond en durft meer. En hij of zij pest altijd dezelfde. Degene die gepest wordt verliest altijd, voelt zich machteloos, wordt banger en banger en wil op het laatst niet meer naar school.”
2. Pesten eindigt nooit vanzelf.
Groepsleden zijn zelden in staat het pesten zelf te stoppen. Daarom is het de verantwoordelijkheid van ouders en school om het pesten te stoppen en hulp te bieden aan de groepen individuele groepsleden.
3. Pak pesten op 6 sporen aan:
 - hulp aan het slachtoffer;
 - het begeleiden van de pester;
 - het begeleiden van de meepesters;
 - benadering van de zwijgende middengroep;
 - benadering van de ouders;
 - benadering van de betrokken docenten/medewerkers.
4. Brochures, informatie en literatuur zijn voorhanden; je kunt ze aanvragen bij de zorgcoördinator/teamleider. Daarnaast op internet.

Uit onderzoek blijkt dat een op de vier kinderen (330.000) in het basisonderwijs en een op de zestien leerlingen (55.000) in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van jongeren, in het bijzonder door de ouders en door de leerkrachten.
De piek van pesten ligt tussen 10 en 14 jaar.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN in plaats van Drents

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken.
- De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Slechte relaties tussen leerlingen onderling
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)
- Een slecht schoolklimaat
- Biologisch-psychologische ontwikkeling van de leerlingen
- Heterogeniteit van de leerlingenpopulatie
- Een voortdurende competitie met elkaar
- Slecht contact ouders en school
- Het zondebok-fenomeen

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken.. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Gevolgen van pesten

Volgens sommige onderzoekers houden alle gepeste kinderen er zonder uitzondering iets aan over. Dat kan zijn: een laag zelfbeeld, een minderwaardigheidsgevoel, weinig zelfvertrouwen of in het ergste geval zelfmoordgevoelens. Dit leidt ertoe dat kinderen die gepest zijn of worden slechte resultaten halen op school, vaker last hebben van lichamelijke klachten en moeilijk relaties durven aan te gaan. Op latere leeftijd lijden slachtoffers ook vaker dan gemiddeld aan depressiviteit.

Maar pesten heeft niet alleen gevolgen voor het slachtoffer. Daders van pesten lopen een verhoogd risico lopen op alcohol- en drugsverslaving, gewelddadig gedrag en kunnen eerder in het criminele circuit terecht komen. Kinderen die reeds op jonge leeftijd agressief gedrag vertonen zullen dat op latere leeftijd vaak ook nog doen.

Bijlage II

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
 - Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
 - Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
 - Hoe vaak wordt je gepest?
 - Hoe lang speelt het pesten al?
 - Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
 - Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
 - Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
 - Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
-
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Kinderen die voortdurend worden gepest, reageren meestal door passief gedrag of ze gaan uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn aangeleerd als reactie op het gepest worden. Vaak verdwijnt bepaald afwijkend gedrag als het pesten is gestopt. Toch kunnen vormen van afwijkend gedrag ook langdurig aanwezig blijven. Vormen van afwijkend gedrag kunnen zelfs aanleiding zijn tot pesten.

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want **niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.**

Bijlage III

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is

- probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Biedt zo nodig hulp aan van de counselor (op vrijwillige basis)

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Aanpak

De mentor kan de pester bestraffend toespreken, omdat de leerling geen veiligheid aan een ander heeft geboden.

De mentor kan de betreffende leerling aangeven dat hij/zij zich niet aan de klassen - / locatie regels heeft gehouden en daardoor dus straf verdient.

De mentor voert een probleemoplossend gesprek, waarin hij/zij de oorzaak van het pestgedrag probeert bloot te leggen. Is de oorzaak enigszins duidelijk, dan probeert de mentor vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt te vergroten.

De mentor maakt afspraken met de pester over gedragsverandering, eventueel in samenwerking met de ouders.

Klas-afspraken:

Datum:

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.
Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Blijf van andermans spullen af
- Lach een ander niet uit
- Roddel niet over elkaar
- Laat anderen meedoen, sluit niemand buiten
- Luister goed naar de ander en naar elkaar
- Anders zijn is leuk, respecteer iedereen!!
- Probeer een ruzie uit te praten
- Help elkaar, kom voor een ander op
- Kun je het samen niet oplossen, ga dan naar je mentor!!
- maar meldt het bij een docent als je ziet dat er gepest wordt
- Doe niet mee met pesters
- Houd me hier ook aan op internet

Ondertekening leerlingen

Ondertekening mentor
